

Underlag inför bolagsdialog avseende Länstrafiken i Västerbotten AB

(ägs till 100 % av Region Västerbotten)

Checklista för Region Västerbotten

Dokument som efterfrågats	Bifogas som bilaga (markeras med kryss)	Ej fastställd ännu/ Kommentar om avvikelse
Bolagets förutsättningar på kort och lång sikt inför bolagsdialog	X	
Årsredovisning 2021	X	
Verksamhetsplan 2022 inklusive finansiella mål		
Internkontrollplan för innevarande år	X	
Rapport för internkontrolluppföljning föregående år	X	
Intyg/protokoll eller motsvarande, där det framgår att styrelsen har prövat och intygar att den verksamhet som bedrivits inom bolaget under den period som rapporten avser har bedrivits i enlighet med fastställt kommunalt ändamål och inom ramen för de kommunala befogenheterna i bolagsordning	X	
Revisionsrapport	X	
Grundläggande granskning – lekmanrevisionens granskning med bilaga har skickats in	X	

Sammanfattning

Bolagets förutsättningar på kort och lång sikt – framgångar och utmaningar (se bilaga)

Kostnadsökningarna i samhället, och framförallt kostnadsökningarna för drivmedel har fått stora effekter för bolagets verksamhet. Detta i kombination med intäktsbortfall till följd av pandemin, har inneburit att bolaget redovisat ett underskott mot budget på cirka 90 mkr. Till följd av fördröjda leveranser, tas inte heller nya fordon i trafik som planerat. Inför framtiden finns en oro att man kan

tvingas sänka användningen av fossilfria drivmedel, och att finansiärerna inte kommer att ha möjlighet att bibehålla dagens trafiknivåer.

Överprövningar av upphandlingar har krävt stora resurser av bolaget, två större upphandlingar har dock landet i att trafikavtal har kunnat skrivas som kommer att börja löpa 1 april respektive 1 oktober 2023.

Kompetensförsörjningsutmaningar finns – förarbristen i branschen har under året påverkat i form av inställda turer på Norrlandskusten.

Under året har en ny app upphandlats som kommer att kunna presenteras för resenärerna under 2023. Appen har utarbetats tillsammans med andra kollektivtrafikaktörer i Norrland.

På 3-4 års sikt identifieras kostnadsnivån som en fortsatt stor utmaning. En förutsättning för att nå miljömålen är avhängigt av att finansiärerna (länets femton kommuner och Region Västerbotten) är beredda att betala merkostnaden för ett fossilfritt bränsle. För att möta utmaningarna med överprövningar av upphandlade avtal, som bedöms fortsätta, så har Länstrafiken i Västerbotten tillsammans med Länstrafiken i Norrbotten rekryterat en jurist.

Fem prioriterade insatser i verksamheten (se bilaga):

1. Finansiell uthållighet hos våra finansiärer, dvs inga neddragningar i trafiken i ett läge när vi vill visa att kollektivtrafiken är det bästa alternativet
2. Fokus på arbetet med gemensamt betalsystem i Norrland och den nya appen som vi ska presentera för resenärerna under 2023
3. Utredningen av taxor och produkter som pågår just nu och vars syfte är att erbjuda resenärerna attraktiva biljetter, så att vi lockar fler resenärer och bidrar till lägre skattefinansiering av trafiken
4. Utveckla vår kvalitetsuppföljning, så att finansiärerna och resenärerna i alla lägen får den trafik och till den kvalitet som vi upphandlat och betalar för
5. Kunna bibehålla vårt miljömål och den utvecklingskurva som siktar mot fossilfri trafik år 2030.

Bolaget efterlyser en dialog på politisk nivå vad gäller uppdatering av bolagsordning och ägardirektiv, bolaget ser också stora utvecklingsmöjligheter vad gäller regionens ägarstyrning där dialog, struktur och samnyttjande av resurser borde stå i fokus.

Bolaget aviserar även en eventuell försäljning av 1/3 av aktierna i dotterbolaget Bussgods i Norr som en viktig fråga under slutet av 2022 och inledningen av 2023.

Årsredovisning 2021

Årsredovisning för 2021 har inkommit som redogör för bolagets verksamhet under det gångna året. I årsredovisningens förvaltningsberättelse noteras om ägarförändringar: Dialog pågår med Västernorrland som erbjudits att köpa 1/3 av aktierna i dotterbolaget Bussgods i Norr AB. Ägandet i intressebolaget Norrtåg AB, har per årskiftet 2022 ändrats till Region Västerbotten. Vad gäller uppfyllelse av ägarens uppdrag/direktiv framgår att resultatet för räkenskapsåret 2021 är positivt i förhållande till budget. Verksamheten har styrts utifrån verksamhetsplan fastställd 2020-12-18, men den pågående pandemin har inneburit behov av omställning och anpassning till reserestriktioner och rekommendationer under 2021. I årsredovisningen framgår även att styrelsen beslutat den 4 februari 2022 att bolagets verksamhet är genomförd inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Resandet har under 2021 uppgått till 67,5 % av nivån år 2019. Jämfört med året 2020. När siffran över totalt genomförda resor upp till 93,3 %.

I årsredovisningen beskrivs även upphandlingsläget: under hösten 2020 genomfördes två stora upphandlingar som överprövades. I november 2021 beslutade styrelsen att avsluta båda upphandlingarna för att genomföra upphandlingarna på nytt. Även det beslutet överprövades.

Årsredovisningen redogör även för intäktsbortfall till följd av pandemin, och den statliga kompensation för förlorade intäkter till kollektivtrafiken som mildrat detta.

I årsredovisningen redovisas även Bussgods i Norr AB samt Norrtåg AB.

Avslutningsvis redovisas väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer.

Internkontrollplan, internkontrolluppföljning och verksamhetsplan

Internkontrollplan för 2022 har upprättats, och beslutats av styrelsen 2021-12-03. I planen framgår riskområden, riskbeskrivning, konsekvensbeskrivning, planerade åtgärder, ansvarig samt tidplan. Flertalet riskområden och riskbeskrivningar återfinns även i den internkontrolluppföljning som gjorts av internkontrollplan 2021. I uppföljningen lämnas beskrivning av hur kontroller genomförts, delvis även resultatet av planerade åtgärder.

Verksamhetsplan 2022 samt bilaga 1 Budget har inkommit (se bilagor). I verksamhetsplan för 2022 beskrivs fortsatta effekter av pandemin, och utmaning med att förutse det nya "normala resandet". Intäkterna inför 2022 bedöms väldigt osäkra, kostnadsutvecklingen under hösten 2021 är oroväckande.

Som grund för verksamhetsplan har planeringsmöten hållits digitalt, i november har även en gemensam strategidag genomförts med Länstrafikens styrelse och kollektivtrafikutskottet vid Region Västerbotten. Diskussionerna har utgjort inspel till verksamhetsplan 2022.

I verksamhetsplan beskrivs kopplingen till det regionala trafikförsörjningsprogrammet samt de målsättningar som gäller för 2022 som rör nöjda kunder, samordningsgraden i beställningscentralen, tillgänglighet, miljö samt nöjd medarbetar-index.

Bolagsstyrningsrapport

Utöver ovan har även bolagsstyrningsrapport för år 2021 inkommit, se bilaga. I rapporten framgår utvärdering av styrelsens eget arbete under 2021: enkät för styrelseutvärdering, antalet sammanträden under året och dess genomförande, intressen i branschen bland styrelsen och hur hantering av jäv sker. Under året har två extra stämmor utöver ordinarie årsstämma genomförts. Hantering av intern kontroll beskrivs. Under rubrik om beslut som av principiell vikt underställts regionfullmäktige nämns beslut om övertagande av ägandet av aktierna i Norrtåg AB.

I bolagsstyrningsrapporten lämnas även utvärdering av samarbete med revisor och lekmannarevision.

Utvärdering av samarbetet med ägaren inleds med att samarbetet med ägaren kan utvecklas, samt att bolagets uppfattning är att samarbetet försvårats då den nya regionen bildades. Samarbetet med ansvariga tjänstemän inom kollektivtrafikmyndigheten vid Region Västerbotten är mycket gott och förekommer i stort sett på daglig basis. Bolaget anser att arbetet med att ta fram det nya ägardirektivet på ett betydligt tidigare stadium borde bjudit in bolagets styrelse till dialog. Tidplanen inför rapportering av delårsbokslut och bokslut är för snäv, då krav ställs på granskning av bolagets auktoriserade revisor. Bolaget skulle uppskatta om regionen kan se över tidplanerna i dialog med

berörda bolag. Sammanfattningsvis är det bolagets uppfattning att regionen som ägare behöver se över sin modell för ägarstyrning och bygga upp bättre rutiner.

Avslutningsvis görs en uppföljning av de kommunala befogenheterna 2021.

Revisionsrapport, lekmannarevisionens rapport samt grundläggande granskning

Revisionsrapport per 2021 samt lekmannarevisionens iakttagelser med bilaga Grundläggande granskning år 2021 av Länstrafiken i Västerbotten AB har inkommit.

Rekommendationer som lämnas:

Lekmannarevisionen rekommenderar i iakttagelser för år 2021 att styrelsen beslutar om en dokumenthanteringsplan.

I bilaga till lekmannarevisionens iakttagelser framgår att bolaget kommer att utarbeta en dokumenthanteringsplan under 2022.

I samma bilaga till lekmannarevisionens iakttagelser, Grundläggande granskning år 2021 av Länstrafiken i Västerbotten AB lämnas följande rekommendationer:

Att styrelsen är fortsatt uppmärksam på upphandlingsfrågorna. Styrelsen bör aktivt bevaka att bolaget har de resurser som krävs för att hantera de olika upphandlingsfrågorna.